

יצחק מיוחס ושות'

משרד עורכי דין

יצחק מיוחס, עו"ד
אלכס כץ, עו"ד (חשבוטאות)
ארז גבע, עו"ד (חשבוטאות)
מוטי איצקוביץ, עו"ד (חשבוטאות)
יעל דיין, עו"ד
שלומית סלע, עו"ד (מאסמך משפטיים)
ימנת רחמני, עו"ד
ניר טקל, עו"ד
שלי יעקובי, עו"ד
גיא בן גל, עו"ד
אורן ברמי, עו"ד

תאריך: 27.04.08
סימולין: G192246-

לכבוד
מנהל בתי המשפט
רח' כנפי נשרים 22
ירושלים 95464

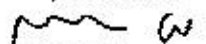
בדואר רשום עם אישור מסירה

א.ג.

הנדון: הודעה על הגשת בקשה לאישור תובענה ייצוגית

1. בהתאם להוראת סעיף 6 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, מוגשת בזאת הודעה על הגשת בקשה לאישור תובענה ייצוגית לבית המשפט המחוזי בירושלים (בשי"א 347/08 ת.מ. 303/08).
2. מנהל בתי המשפט הנכבד מתבקש לרשום את הגשת התובענה דן בפנקס, כהוראות החוק.
3. העתק הבקשה וכתב התביעה מצורפים למכתבי זה.
4. נא אישורכם בחוזר כי המסמכים הנ"ל נתקבלו במשרדכם.

מכבוד דב,

יעל דיין, עו"ד

y:\dces\1825\00302\g192267-v001.doc

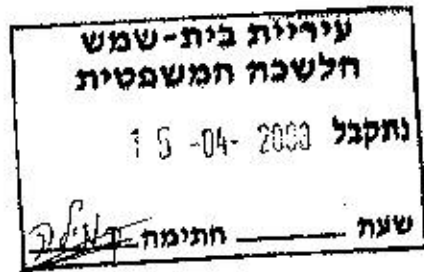
בימ"ש לעניינים מלכחליים י-ם
תמ 303/08
משה כהן נ. עיריית בית שמש

ת.פתיחה: 14/04/08 סדר דין: רגיל

בבית משפט לעניינים מנהליים
בירושלים

המבקשים: 1. משה כהן ת.ז. 024039992
2. שרית כהן ת.ז. 037599065

(להלן - "התובעים")

ע"י ב"כ עו"ד י. מיוחס (8494) ו/או א. כץ
ו/או א. גבע ו/או מ. איצקוביץ ו/או י.
דין ו/או ש. סלע ו/או ש. יעקובי ו/או י.
רחמני ו/או נ. טקל ו/או ג. בן גל ו/או א.
ברמי ו/או ל. בן חמו
מרח' המסגר 38 בת"א 67211
טל: 03-6333600 פקס: 03-6394114

-נגד-

המשיבה: עיריית בית שמש

(להלן - "הנתבעת")

מרח' הרצל 5 בית שמש
טל: 9909850 - 02 ; פקס: 9098888 - 02

הסעד המבוקש לכלל חבלי הקבוצה: השכח בסך 4,800,000 ש"ח (אומדן) בתואם למגבלת
השנתיים תקבועה בסעיף 9 לחוק.

בקשה לאשר תביעה כתובענה ייצוגית

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת לאשר את התביעה שהוגשה בתיק זה, המצורפת
לבקשה זו והמהווה חלק בלתי נפרד ממנה, כתובענה ייצוגית, כאמור בסעיף 5(ב)(2) לחוק
תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (לעיל ולהלן: "החוק") הכל כפי שיפורט להלן;

ואלה נימוקי הבקשה:

1. התביעה - כללי:

- 1.1. התובעים תינם הבעלים והמחזיקים של דירות מגורים ברח' נהר הירדן 62/3
המצויה בתחום העירוני של הנתבעת, ואשר מזוהה במערכת המחשב של
הנתבעת כמספר חשבון 41006200300 (להלן: "הדירות" או "הנכס").
- 1.2. התובעים, כמו כלל התושבים בעיר, מחויבים במסי ארנונה כללית בגין
הדירה, הכל בהתאם להודעות החיוב של הנתבעת, הנשלחות אליהם מעת
לעת.

1.3. על פי הודעות החיוב, הנתבעת מחייבת את התובעים בארנונה כללית בגין הדירה על פי שטח של 112 מ"ר ע"פ קוד סיווג 120 המתייחס למגורים בבנייה רוויה באזור ב'.

העקב מתדפיס מחשב ונתבעת המפרט את חיובי הארנונה המוטלים על התובעים מצ"ב ומסומן **בנספח א'.**

1.4. בתובענה זו טוענים התובעים כי הנתבעת חרגה מהוראות חוקי התקפאה, כפי שיוגדרו להלן, בכך שהוסיפה את תוספת הארנונה, שאושרה לה באופן חריג ונקודתי לשנת הכספים 2004 ולשנה זו בלבד, לבסיס המס הקובע גם בשנים הבאות, ובכך הגדילה הנתבעת את חיובי הארנונה המוטלים על התובעים באופן בלתי חוקי, תכול כפי שיפורט להלן.

1.5. תובענה זו נתמכת בחוות דעתו של מר יוסף עוזי לוי, כלכלן, מומחה לארנונה ולמיסוי מוניציפאלי.

2. רקע כללי על חוקי התקפאה

2.1. עד שנת 1985 (כולל) הייתה לרשויות המקומיות סמכות להעלות בכל שנה את שיעור הארנונה ביחס לשנת הקודמת לפי שיקול דעתן וללא כל הגבלה חוקית.

2.2. בשנת 1985 נחקק החוק לייצוב המשק, התשמ"ה - 1985 אשר הגביל את עצמאותן של הרשויות המקומיות בהעלאת שיעור תעריפי הארנונה. מאז נחקקו מידי שנה חוקים ששימרו את עקרון הקפאה הארנונה וקבעו לכל שנה ושנה את שיעור ההעלאה המרבי המותר (לעיל ולהלן: "חוקי התקפאה").

2.3. שיעורי הארנונה לשנת 1985 היו לבסיס שיעורי הארנונה בשנים הבאות, מכיוון שמשנת 1986 ואילך נקבע החיוב החוקי בארנונה בכל שנה ושנה בהתבסס על החיוב "שהגיע כדין" בשנה שקדמה בתוספת שיעור העלאה שהותר באותה שנה.

2.4. לפיכך, משנת הכספים 1985, מהווה שיעור הארנונה החוקי על פי חוקי התקפאה בסיס להעלאת הארנונה בשנת שלאחר מכן וחריגה משיעור ההעלאת המותר בשנה מסוימת - מביאה לטעות החוזרת על עצמה וה"משתרשרת" תלאה בכל שנה ושנה.

2.5. במידה שרשות מקומית העלתה את תעריפי הארנונה בשיעור העולה על ההעלאה שהותרת בחוק או שתותרת על פי אישור חריג שניתן לה על ידי שר הפנים ושר האוצר - הרי שהתעריף שנקבע איננו חוקי בהיותו חורג מחוקי התקפאה.

2.6. התל משנת 1993 הוסדרה הטלת הארנונה בחוק **ההסדרים במשק המדינה**

(תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג – 1992 (להלן: "חוק ההסדרים"). מכתו של חוק זה הותקנו תקנות אשר קבעו את שיעורי העלאות הארנונה בכל שנה ושנה. כמו כן, נקבעו בחוק זה שני מנגנונים שנועדו להסדיר הטלת ארנונה מעבר לשיעורי העלאה אשר אושרו לכלל הרשויות על ידי שרי הפנים והאוצר, כמפורט להלן. יצוין, כי חוק ההסדרים תוקן במהלך השנים מספר פעמים. בתיקון מס' 9 לחוק ההסדרים (בסעיף 17 לחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2006), התשס"ו – 2006, להלן: "תיקון מס' 9") נערכו שינויי נוסח הרלוונטים לשנת הכספים 2007 ואילך ואולם שני המנגנונים להעלאות ארנונה לא שונו באופן מהותי:

2.6.1. המנגנון הראשון הוסדר בסעיף 9 (ב) (2) לחוק ההסדרים, אשר עניינו "העלאה חריגה של הארנונה", פועל החל מ-"ראשית שנת הכספים שבשנה הוא ניהו", ומקובל לראות אותו ככזה אשר אינו מוגבל לשנת הכספים שבמסגרתה הוא ניתן ומצטרף לבסיס המס לצורך קביעת הארנונה בשנים הבאות.

2.6.2. המנגנון השני קבוע בסעיף 11 לחוק ההסדרים ואשר עניינו "תוספת ארנונה" דורש גם הוא אישור מניסטריואלי (שר הפנים). תוספת הארנונה תוטל "בבחן שנת הכספים תוספת לארנונה בעוד התקופה שמיזם האישור ועד סוף שנת הכספים...". יצוין, כי בנוסחו של סעיף 11 קודם שתוקן במסגרת תיקון מס' 9 נקבע כי תוספת ארנונה זו הינה תוספת נקודתית הבאה לענות על צרכים בנסיבות מיוחדות וספציפיות לאותה רשות מקומית.

במילים אחרות, לעניין "תוספת ארנונה" מצא המחוקק לנכון להגביל את מסגרת הזמן שלשמה ניתנה תוספת הארנונה לשנת הכספים ולשנה זו בלבד, כפי שיפורט בהרחבה במסגרת התובענה.

3. חריגתה של הנתבעת מחוקי התקציב – תוספת הארנונה לשנת

2004

3.1. בשנת הכספים 2004 קבעה הנתבעת בצו הארנונה תעריף לדירת מגורים בבניית רווייה באזור ב' בסך 31.31 ₪ לכל מ"ר.

העזק צו המיסים של הנתבעת לשנת 2004 רצ"ב כנספח ב לכתב התביעה.

3.2. ככל הנראה, ביום 03.03.2004 נתכנסה מועצת הנתבעת והחליטה לעשות

שימוש בסמכותה לפי סעיף 11 (א) לחוק ההסדרים ולהטיל תוספת ארנונה בשנת הכספים 2004 על נכסים מסוגים שונים בתחום שיפוטת.

3.3 ביום 15.11.2004 אישר שר הפנים את הטלת תוספת הארנונה לנכסים מסוגים שונים. על פי האישור אושרה תוספת הארנונה למגורים בבנייה רוויה באזור בי בסך 0.97 ₪ למ"ר, השקולים ל - 3% מהתעריף המקורי לשנת הכספים 2004. בסך הכל עמד תעריף הארנונה בשנת הכספים 2004, כולל תוספת הארנונה, לדירת מגורים מסוג דירתם של התובעים על סך 32.28 ₪.

העתק האישור דצ"ב לכתב התביעה כנספח כ.

3.4 כאמור לעיל וכפי שיפורט בהרחבה בהמשך, בהתאם לקבוע בהוראת סעיף 11 לחוק ההסדרים, המסדירה את מנגנון תוספת הארנונה, ובהתאם לאישור השרים לתוספת הארנונה מיום 15.11.2004, תוספת הארנונה שאושרה לנתבעת חלה אך ורק לגבי אותה שנת הכספים שלגביה היא התבקשה, ולגבי שנה זו בלבד. אין במתן האישור לתוספת הארנונה, משום מתן היתר להגדיל את בסיס הארנונה גם לשנות הכספים הבאות.

3.5 בתוק המדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2005 (תיקוני חקיקה), התשס"ה – 2005, נקבע כי בשנת הכספים 2005 יחולו הוראות ולקנות ההסדרים במשק המדינה (ארנונה כללית ברשויות המקומיות בשנת 2000), התש"ס – 2000 וכי סכום הארנונה הכללית המגיע בשנת הכספים 2005 לא ישונה ביחס לסכום שהגיע כדין בשנת הכספים 2004.

3.6 הנתבעת פרסמה צו ארנונה לשנת 2005 בו עמד התעריף לדירת מגורים בבנייה רוויה (מסוג דירתם של התובעים) על סך 33.28 ₪.

העתק צו הארנונה של הנתבעת לשנת 2005 מצורף כנספח ד לכתב התביעה

3.7 כאמור לעיל, בשנת הכספים 2005 לא הותר לרשויות המקומיות לחעלות את תעריפי הארנונה ביחס לסכום שהגיע כדין בשנת הכספים 2004. דא עקא, כאשר עורכים חישוב של שיעור הגידול שבין תעריף הארנונה לשנת 2004 (ללא תוספת הארנונה שכן כאמור היא מוחלוקת רק לאותה שנת כספים) לתעריף המפורט בצו הארנונה לשנת 2005, ניתן לראות כי שיעור העלייה מגיע עד לכדי 3%.

3.8 המסקנה תינתן כי בניגוד גמור למצוות סעיף 11 לחוק ההסדרים ולנוסח אישור הטלת תוספת הארנונה, הנתבעת כללה את תוספת הארנונה שאושרה לה בשנת 2004 לבסיס המס לשנה זו, וחישבה את תעריפי שנה זו כך שהבסיס להגדלה כולל בתוכו את תוספת הארנונה.

3.9. כאמור, בעשנתה כך פעלה הנתבעת בניגוד למצוותו של סעיף 11 לחוק ההסדרים, העוסק בתוספת הארנונה, מאחר שתוספת ארנונה נועדה לשנת הכספים שלשמה היא ניתנה בלבד וכאמור תכליתה היא לספק פיתרון נקודתי וקצוב בזמן, כאשר התקיימו נסיבות מיוחדות, ואיננה נועדה בשום אופן לשמש כמכשיר לעקיפת חוקי ההקפאה ולהעלאת תעריפי הארנונה.

3.10. יובהר שוב, כי אין מדובר במשגה בודד לשנת כספים אחת. הכללתה של תוספת הארנונה בבסיס המס איננה נחלתה של שנת הכספים 2005 בלבד, אלא היא המשיכה להשפיע ולהגדיל את תעריפי הארנונה באופן בלתי תוקי גם בשנות הכספים הבאות. כמילים אחרות, מכיוון ששיטת קביעת תעריפי הארנונה בכל שנה מתבססת על שיעור הארנונה שהוטלה כדין בשנה הקודמת, והתאמתה בהתאם לשיעורי העלאת הארנונה כפי שאושרו בתקנות ההסדרים לשנת הכספים הבאה אחריה, תריגה בשנה מסוימת אשר לא תוקנה, תביא להשתרשות הפגם גם בשנות הכספים הבאות.

3.11. מכל האמור לעיל עולה כי תעריפי הארנונה לשנים 2005 – 2008, אשר נקבעו לדירות מגורים מסוג דירתם של התובעים (מגורים בבנייה רוויה אזור ב), כמו גם לגבי סוגי נכסים שונים המפורטים באישור על תוספת הארנונה לשנת 2004, תורגים מתעריפי הארנונה החוקיים, כפי שאף מפורט בתרחבת בחוות הדעת של המומחה מטעם התובעים הרציב לתובענה זו.

הטיעונים המשפטיים:

ההבחנת בין תוספת ארנונה לבין העלאת חריגה בארנונה

3.12. כאשר עסקינן בהעלאת שיעור הארנונה בין שנת כספים אחת לזו שאחריה, באופן החריג לשיעור העלאת הארנונה כפי שנקבע לכלל הרשויות המקומיות בחוקי ההקפאה, קיימים שני מסלולים מרכזיים - המסלול הראשון והמוסדר באמצעות סעיף 9 (ב) (2) לחוק ההסדרים (להלן מוגא נוסח) הטעין לפני תיקונו בתיקון מסי 9):

“רשות מקומית רשאית להטיל ארנונה שכלא בהתאם לכללים כאמור, ובלבד שנקיבלה לכך אישור הסדרים ... תחילתו של האישור בראשית שנת הכספים שבגולה הוא ניתן; שר הפנים או מי שהוא הסמיך לכך יודיע לחברת הכספים של הכנסת על מוחן האישור”

3.13 כפי שניתן לראות, המסלול המוסדר לעיל ולהלן: "העלאה חריגה", אינו מוגבל לשנת המס שלגביה ניתנה ההעלאה, ולכן מקובל לראות בהעלאה זו ככזו המתווספת לבסיס המס גם בשנות המס הבאות לאותה שנה.

3.14 מסלול נוסף, אשר בו עסקינו במסגרת תובענה זו, מכונה "תוספת ארנונה", מסלול זה קבוע בסעיף 11 (א) לחוק ההסדרים, נועד לתת מענה נקודתי כאשר לגבי רשות מקומית ספציפית בשנת כספים מסוימת ובשנה זו בלבד. עד לתיקון מסי 9 לחוק ההסדרים ניתן האישור רק בהתקיים נסיבות מיוחדות.

3.15 סעיף 11 לחוק ההסדרים (בנוסחו לפני תיקון מסי 9) קובע כלהלן:

11. תוספת ארנונה

(א) שר הפנים רשאי, בנסיבות מיוחדות, להתיר לרשות מקומית להטיל בחוב שנת הכספים תוספת לארנונה בער התקופה עמיוס האישור וער סוף שנת הכספים, ולקבוע מועדים לתשלום התוספת; היתור שטל פיו מוטלים סכומי ארנונה שאינם בהתאם לאמור בסעיף 9 (א) שטען גם הסכמת שר האוצר.

(ב) הרשות המקומית תודיע לכל מחזיק החייב בתשלום התוספת את סכומה ומועדי תשלומה.

(ג) הודעה בדבר אישור תוספת, סכומיה ומועדי תשלומה - תפורסם ברשומות.

3.16 עיינו הרואות: במסגרת סעיף 11 (א) נקבע מספר תנאים להטלת תוספת ארנונה- ראשית, נדרש אישור מאת שר הפנים. כאשר התוספת מביאה לכך שנוצרת חריגה מכללי המקסימום וחמינימום המוגדרים בסי 9 לחוק ההסדרים, נדרשת גם הסכמתו של שר האוצר. שנית, נקבע כי הרשות תקבע מועדים לתשלום תוספת הארנונה, וכי תוספת הארנונה היא לגבי התקופה שמיים האישור ועד לסוף שנת הכספים.

3.17 לתשלמת התמונה, יובחר כי תיקון מסי 9 לא שינה מתותית את נוסחם של סעיפים 9 ו- 11 לחוק ההסדרים. לחלן מובא הנוסח לאחר תיקון מסי 9 (החדגשות אינן במקור):

סעיף 9 (ב) (2) רשות מקומית רשאית רשאית להטיל ארנונה שלא בהתאם לאמור כרישה, ובלבד שקיבלה לכך אישור הערים; ועלחה, בטרם פניחה לקבלת אישור הערים, לכל מחזיק מכס שובטלו בכותחה להטיל ארנונה עלא בהתאם לאמור, ולענין וכס הסצני באור חלוקת הכנסות במשמעותו בסעיף 9(ב) לפקודת העיריות - גם לכל רשות מקומית המגויה בצו שניתן לפי הוראות הסעיף האמור, הודעה על כונתה לעשות כן; בהודעה יצוין כי מוטעת הרשות המקומית החליטה על עיווי סיווג או הת-סיווג, על העלאה או הפחתה, של סכום הארנונה הכללית, לפי הענין, וכי בכוחה לפנות לערים בבקשה לאישור כאמור; וחילתו על אישור הערים בראשית שנת הכספים שבשלה הוא ניתן; שר הפנים או מי שהוא הסמיך לכך יודיע לועדת

הכספים של הכנסת על מתן האישור.

11. (א) עור הפנים רשאי להחזיר לרשות מקומית שאושרה לה תכנית הבראה לפי סעיף 140ד(ב) לפקודת העירייה או לפי סעיף 33ד(ב) לפקודת המועצות המקומיות, להפיל בתוך שנת הכספים שבה אושרה תכנית הבראה כאמור, תוספת לארנונה בעד התקופה שמיום האישור ועד סוף שנת הכספים, ולקבוע מועדים לתשלום התוספת; היחיד שעל פיו מוטלים סכומי ארנונה שאינם בהתאם להוראות לפי סעיף 9(ב), מעון גם הסכמת עור האוצר.

3.18. כאמור, לשון החוק ברורה לעניין תחולתה של תוספת הארנונה (מינס מתן תאישור לתוספת ורק עד לסוף שנת הכספים שלגביה היא ניתנה). כך גם נקבע באופן מפורש באישור חשרים על הטלת תוספת הארנונה לשנת 2004.

פסיקה רלוונטית

3.19. טענת התובעים, כי תוספת הארנונה שאושרה לתבועת בשנת הכספים 2004 אינה נכללת בבסיס המס, הואיל ותוקפה של תוספת הארנונה הוא לשנת הכספים שבמסגרתה היא ניתנה ולשנה זו בלבד, נדונה בפסיקה:

3.20. בע"מ 2828/03 שלמה מומן נ' עיריית רמלה (מאורף כנסת ה), קבע כבוד הנשיא גורן:

"...הנה לגבי תוספת ארנונה דאה המחוקק לנכון לקבוע גבול זמן מוגדר שבחובו העמוד התוספת בתוקפה: "בתוך שנת הכספים ... בעד התקופה שמיום האישור ועד סוף שנת הכספים ...".

3.21. בית המשפט פירש את המונח "הסכום שהגיע כדין" המופיע בתקנות החסדרים לשנת 1998, ככזה אשר איננו כולל, בהתאם לאמור בסעיף 11, את תוספת הארנונה (בדומה למקרה בו ניתנה הנחה בשנת כספים פלונית, והנחת זו אינה נכללת "בסכום שהגיע כדין" לעניין חישוב התעריף החדש).

"הנה כי כן, פרשנות המונח "הסכום שהגיע כדין" אינה מאפשרת לכלול לצורך בסיס המס גם את גובה התוספת לארנונה שהוטלה על ידי הרשות ואושרה על ידי הגורמים המייספריאליים הדלונגים על-פי סעיף 11(א) לחוק החסדרים, ומשפטלה כך המשיבה הדי שפטלה על לא כדן".

3.22. בית המשפט הדגיש, כי לא לחינם נוצרה ההפרדת התקיקתית בין שני החסדרים, זה הקבוע בסעיף 9 לחוק החסדרים והעוסק בתעלאת תריגה, וזה הקבוע בסעיף 11 ואשר ענייננו תוספת ארנונה- אלא מתוך כוונה להעמיד בפני

הרשות המקומית את הבחירה במסלול אשר ייטיב להתאים לצרכיה בהתאם לתנאים הקבועים בכל אחד מן ההסדרים:

"המחוקק הבחין בין העלאת של ארנונה לשנת המס הבאה, המחייבת היערכות מראש, קודם לתחילת שנת הכספים אליה היא מתייחסת, לבין החלטה על תוספת ארנונה, הנעשית מכוח סעיף 11(א) לחוק ופועלת בתוך שנת הכספים הרלוונטית. בעוד שאישור הדרג המייספריאלי להעלאת על-פי סעיף 9 לחוק פועל החל מ"ראשית שנת הכספים שבשלה הוא נחז" (לענין סעיף 9(ב)(2) לחוק) ואילך, הנה לגבי תוספת ארנונה ראה המחוקק לנכון לקבוע גבול זמן מוגדר שכתוצאה תעמוד התוספת בזקפה: "בתוך שנת הכספים ... בעד התקופה שפיהם האישור ועד סוף שנת הכספים ...". אבחנה זו מלמדת, כי אם תפצה הרשות להעלות את שיעור הארנונה באופן אזור ישנה גם את בסיס המס לענין הבאות, עליה לנקוט בדרך שנקבעה בסעיף 9 לחוק וזמקנות שהותקנו על-פי. בין אם עשתה כן ובין אם לא, בכל מקרה אין בכוחה של הרשות לכלול בבסיס המס לשנה הבאה גם את תוספת הארנונה, שבאה לעולם במסגרת סעיף 11(א) לחוק.

3.23. עיריית רמלה הגישה בקשת רשות ערעור על פסק הדין בעניין מומן (רע"א 7335/06), ואף הגישה לבית המשפט העליון הסכם פשרה לאישורו במסגרתו יבוטל פסה"י בעניין ע"א 2828/03, כבוד הנשיאה ד. כייניש הורתה לצדדים כדלהלן (העתק החלטת מציב נספח 1):

"בהודעה על הסכם פשרה מיום 19.11.2006 ביקשו הצדדים, בין היתר, את ביטול פסק-דינו של בית-המשפט המחוזי בע"א 2828/03. בהקשר זה, התבקשים הצדדים להתייחס לע"א 4340/04 בגן לאומי למשכנתאות בע"מ נ' לוי (לא פורסם) (החלטה מיום 1.11.2004) ולצורך להציג טעמים משכנעים המתיישכים עם האינטרס הציבורי. ההתייחסות תוגש בתוך חמישה-עשר ימים מעת המצאתה של החלטה זו".

3.24. גם בעת"מ (מצרת) 1048/05 אגודת החקלאי מטולה נגד המועצה המקומית מטולה, מצורף נספח 1, כתב כבוד סגן הנשיא ניסים ממן:

"לכן, לרעותי, לא היה מקום לראות את בסיס הארנונה לשנת 2005 כעומד על 113% אלא על 100% בלבד. אילו רצתה המועצה להמשיך ולגבות גם בענת הכספים 2005 תוספת של 15% היה עליה לקבל החלטה מיוחדת ולקבל עליה את אישור הערים. לכן צו הארנונה לשנת 2005, ככול שהוא מונחת על בסיס צו הארנונה לשנת 2004 בתוספת 15% הוא בלתי חוקי".

3.25. בבג"צ 2/89, צוקר נ' שלמה להט פי"ד מג (1) 323, בעמ' 326-327 (מציב נספח 2), תבחין כבוד השופט גולדברג בין העלאת חריגת באישור לבין תוספת

ארנונה כדלקמן:

"כל אחד משני האינטורים ניתן במגוון נפרד, מודמלית וטניינית כאחד, בלי שחיה לתמו נקודת אחיזה אחת. אישורו על שד הפנים לפי סעיף 278 לפקודת העיריות (נוסח חדש) ניתן תוך שיקולים תקציביים, נענינו בתוספת ארנונה לחקופה שגוחרה עד תום שנת הכספים..."

4. גביית תשלומים ביתר מהתובעים

בטבלה שלהלן, מפורטים התעריפים אותם גבתה הנתבעת מהתובעים, התעריפים החוקיים והפרשי התעריפים בערכם הנומינאלי:

שנה	שינוי באחוזים לפי החוק	תעריף מחושב לתובעים ללא תוספת הארנונה	התעריף בפועל	הפרש תעריפים	הפרש תעריפים כאחוז מהתעריף בפועל
2003		32.31	32.31		
2004	0.00%	32.31	33.28		
2005	0.00%	32.31	33.28	0.97	2.91%
2006	3.08%	33.31	34.31	1.00	2.93%
2007	2.73%	34.21	35.25	1.04	2.94%
2008	0.00%	34.21	35.25	1.04	2.94%

5. סיכום

מצידוף כל המקובץ עולה כי הנתבעת פעלה בניגוד לדין בכך שניצלה את תוספת הארנונה שאושרה לה בשנת הכספים 2004 ולשנה זו בלבד, כללה אותה בבסיס חמס והמשיכה לשרשר אותה לשנים הבאות, זאת בניגוד גמור לתוראות החוק הנוגעות לתוספת ארנונה, ובניגוד לחוקי ההקפאה.

6. פניה מוקדמת של התובעים לנתבעת

כיום 30.12.07 פנו התובעים לנתבעת והעלו בפניהם את הטענות המפורטות בכתב התביעה. הנתבעת לא חשיבה לפניית התובעים.

חוקק מפניית התובעים מיום 30.12.07 מצורפת נספח ט.

7. חובתה של הנתבעת להשיב את המס שגבתה שלא כדין

7.1. התובעים שילמו את תשלום היתר בהתאם להודעות החיוב מתוך טעות

בהאמינם כי הודעות התיוב שנתקבלו תוקיות.

7.2. סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט קובע:

(א) מי שנקיבל שלא על פי זכות שבדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן - הזוכה) שנאו לו מאדם אחר (להלן - המוכה), חייב להשיב למוכה את הזכיה, ואם הנטבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה - לשלם לו את שוויה.

(ב) אחת היא אם באה הזכיה מפעולת הזוכה, מפעולת המוכה או בדרך אחרת.

7.3. חובת הרשות להשיב את כספים שנגבו על ידה ביתר היגה בגדר חובה עקרונית ויסודית, ועל הרשות להשיב כספים אשר נגבו ביתר בכל תנאי, גם במקרים בהם לא נעשה ניסיון לתקוף את התיוב לפני שהוגשה תביעה להשבת הכספים, ואף כאשר מדובר בתשלום מרצון, ולעניין זה ימים דבריו של פרופ' ד. פרידמן בספרו "דיני עשיית עושר ולא במשפט", מהדורה שנייה, כרך ב', בעמ' 636 בזרק המתייחס להשבת תשלומי מס:

"גם הנובדה, לשלעצמה, שהטעות נוגעת למספר דג טל בני אדם, אינה צריכה לשמש מכשול להשבה. מדובר בגביית כספים שלא כדין, שנגטוטה על ידי רשות ציבורית, המצווה להקפיד על דמת התנהגות גבוהה ועל כך שגביית המס תעשה בצורה הוגנה ונאותה...שליכת זכות ההשבה במקרי השלום מס שאיננו מגיע, מעטנותה שמופל על האזרח לברוק כל דרישת השלום המופניה אליו מצד השלטון. בדיקה כזו עשויה לחייב קבלת יעוץ משפטי ובמקרים רבים תהיה ברובה בהוצאות. ספק אם ניתן להצדיק מריניות משפטית הקובעת עיקרון כזה. נראה שגם מנקודת ראותן על הרעיונות יש להתור למצב שבו יחוש האזרח שהשלטון נוהג עימו כיושר, כך שהאזרח ידע שהוא להיענות לדרישת תשלום של השלטון, בידעו שאם יתברר כי נפלה טעות יתור לו כספו."

7.4. לפיכך על הנתבעת להשיב לתובעים את הסכום ששולם ביתר בצירוף הפרשי הצמדה וריבית לכל הפחות החל משנת 2005 כאמור ב-חוק לשויות מקומיות (ריבית והפרשי הצמדה על תשלומי חובה), תש"ס - 1980.

8. הגשת התביעה בייצוגית:

8.1. הסמכות

בקשה זו מוגשת לבית המשפט לעניינים מינהליים בהתאם לסעיף 5(ב)(2)

לחוק ולמיקום המשיבה בהתאם לתקנה 2 לתקנות בתי משפט לעניינים מינהליים (סדרי דין), תשנ"ב - 1992.

8.2. עילת התביעה

סעיף 3(א) לחוק קובע כי התובעת הייצוגית צריכה להיות מוגשת בכפוף לכך שהתביעה נכללת בתוספת השניה לחוק. סעיף 11 לתוספת השניה לחוק קובע כי ניתן להגיש תביעה: "כנגד רשות להשבת סכומים שגבתה שלא כדין, כמס, אגרה או תשלום טובה אחר".

8.3. התובעים

8.3.1. התובעים נכללים במסגרת סעיף 4(א)(1) לחוק כאדם שיש לו עילה בתביעה המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם בשם אותה קבוצה.

8.3.2. התובעים הראו כי לכאורה נגרם להם נזק כתוצאה מהתנהלות הנתבעת כנגדש בסעיף 4(ב)(1) לחוק.

8.4. גודלה של הקבוצה מצדיק את אישורה כתביעה ייצוגית (סעיף 8 לחוק)

8.4.1. חברי הקבוצה נשוא כתב התביעה הנם הבאים בגדר הקבוצה אשר הוגדרה ותוארה בפרק ה לחוות הדעת. מדובר במספר רב של אנשים הזרים זה לזה. לפי הערכה זהירה של המומחה, המסתמכת בעיקרה על נתוני משרד הפנים לגבי מספר הנישומים המחויבים בארנונה בתחום העירייה, מדובר, לכל הפחות, בקבוצה של כ- 18,500 מחזיקי דירות ונכסים אחרים בתחום העירייה.

8.4.2. בנסיבות אלו, אין כל סיכוי סביר שחברי הקבוצה יוכלו להתאגד ולנהל ביתד תובענה משפטית. זאת במיוחד, כאשר גובה האינטרס הכספי של כל אחד מחברי הקבוצה הנו קטן יחסית ובהתאם לכך גם המוטיבציה להתאגד ולפעול במשותף הנה קטנה ביותר.

8.5. התביעה הייצוגית היא הדרך תיעילה להכרעה במתלוקת בנסיבות העניין (סעיף 8 לחוק)

8.5.1. הסכום שנגבה שלא כדין מכל אחד מחברי הקבוצה הנו, קטן יחסית, ולרוב המוחלט של חברי הקבוצה אין כל חלופה משפטית מעשית לתבוע את זכויותיו מלבד הדרך של התובענה ייצוגית, בין היתר, משום שהוצאות המשפט עשויות לעלות באופן ניכר על גובה סכום התביעה האישית.

8.5.2. יתרה מזו, השאלה המרכזית והעיקרית בתיק זה היא השאלה המשפטית, כלומר השאלה האם גבתת תמשיבה כספים ביתר ובלא סמכות. שאלה זו משותפת לכל חברי הקבוצה.

8.5.3. הסכום המדויק אשר נגבה שלא כדין מכל אחד מחברי הקבוצה ניתן לחישוב פשוט באופן ממוכן על פי האינפורמציה אשר נמצאת במחשבי הנתבעת ואשר ניתן להפיקה בדוח פשוט.

8.6. התביעה הוגשה בתום לב וקיים יסוד סביר להניח שהתובעים מייצגים בדרך חולמת את עניני הקבוצה (סעיף 8 לחוק):

8.6.1. התובעים הגישו תביעה זו בתום לב ומתוך כוונה לזכות בתביעה.

8.6.2. בייכ התובעים הינו משרד עו"ד ותיק ובעל מוניטין בתחום המיסוי בכלל ובתחום המיסוי מוניציפלי בפרט. משרד זה ערך מחקר עובדתי ומשפטי בנושא התביעה.

8.6.3. משרד זה ייצג (ומייצג) מאות גופים בתחום המיסוי המוניציפלי וביניהם מהגדולים ביותר במשק, בתביעות בשווי כספי משמעותי. לפיכך למשרד זה יש את היכולת והמשאבים לייצג בדרך חולמת גם את כלל חברי הקבוצה.

8.6.4. למשרד בייכ התובעים המומחיות וניסיון גם בתחום התובעות הייצוגיות. משרד עו"ד יצחק מיוחס הגיש, בין היתר, מספר ניכר של תובעות ייצוגיות כנגד רשויות מקומיות מכוח תקנת 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 שחמישה מהן אושרו לפני פסי"ד רע"א 3126/00 מדינת ישראל נ. א.ש.ת. ניהול פרויקטים וכוח אדם בע"מ פ"ד נז(3) 220 (נאחת מהתביעות נדחתה מאחר שהעירייה השיבה את הכספים מיד עם הגשת התובעה והשאר נמתקו/נדחו עקב פסי"ד א.ש.ת. הנ"ל).

8.6.5. מאז כניסתו לתוקף של החוק, הגיש משרד בייכ התובעים כ- 30 תובעות ייצוגיות בעניני חוקיות חיובים מוניציפאליים, אשר לגבי לפחות שתי תובעות (ת.מ. 125/06), חזתכעת בהן הודתה בתגובתה לבית המשפט כי שגתה וביקשה לחסות בצל הגנתו של סעיף 9(ב) לחוק ולגבי 5 מהן הנתבעת התפשרה עם התובע הייצוגי ו/או השיבה את הכספים שנגבו ביתר לכלל חברי הקבוצה.

8.7. סיכויי הצלחת התביעה

התובעים טבורים כי סיכויי הצלחה במקרה זה טובים במיוחד כיוון שברור הוא שהנתבעת פעלה שלא כחוק ותוך חריגה בוטה מסמכותה.

8.8. הגדרת הקבוצה

8.8.1. בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע כי בגדר הקבוצה יבואו כל הנישומים בתחום הנתבעת אשר חויבו בארנונה כללית בשנים 2005 – 2008 ואשר תוספת הארנונה מיום 15.11.2004 חלה עליהם (כלל הנישומים המחויבים על ידי הנתבעת בארנונה למעט חיובי ארנונה לקרקע תפוסה, מבני חינוך ונכסים ריקים שאינם למגורים).

8.8.2. לחילופין, יתבקש בית המשפט הנכבד להגדיר את הקבוצה כראות עיניו.

9. גמול לתובעים

התובעים מבקשים כי בית המשפט הנכבד יפסוק להם גמול מיוחד ושכר עידוד בגין טרחתם בהתאם לשיקול דעתו כאמור בסעיף 22 לחוק.

10. חישוב הסכומים המגיעים לכלל חברי הקבוצה

לחערכת התובעים הנתבעת גבתה שלא כחוק סך של כ- 4,800,000 ₪ על פי המפורט בחוות דעת מומחה אשר צורפה לבקשה זו וסומנה כנספח י'.

11. שכ"ט ע"ד

בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע כי אם תתקבל התביעה ב"כ התובעים יהיה זכאי לשכ"ט בהתאם לסכום שייפסק עבור כלל חברי הקבוצה, בתוספת מע"מ ולפי שיקול דעתו של בית המשפט הנכבד, הכל כאמור בסעיף 23 לחוק.

12. כללי

בית המשפט הנכבד מתבקש להורות כאמור בבקשה זו, בהתחשב בכל מסכת התליכים שתוארה לעיל, התנהלות הנתבעת, היותה רשות ציבורית, חוסר נכונותה לנהוג בשקיפות ולתמציא לנישומים מידע הנוגע לחיוביהם ולאשר את התובענה הייצוגית בהתאם לסעיף 8 לחוק. כמו כן מתבקש בית המשפט כלחלן:

12.1. להורות על השבת הסך האמור בבקשה כתוספת הפרשי הצמדת וריבית לפי

חוק הרשויות המקומיות (הפרשי ריבית ותצמדה על תשלומי חובה), התש"מ-
1980.

12.2. לחייב את הנתבעת לגבות ארנונה מבלי לכלול את תוספת הארנונה בבסיס
המס.

13. בקשה זו נתמכת בתצהירו של מר משה כהן התובע.

אשר על כן מתבקש בית המשפט הנכבד לאשר את התביעה כייצוגית ולחייב את
הנתבעת בהוצאות בקשה זו לרבות שכ"ט עו"ד ומע"מ כחוק.

החלטה
יצחק מיוחס, עו"ד; יעל דיין, עו"ד
ב"כ התובעים

בימ"ש לעניינים מינהליים י-ם
תמ 303/08 (בשא 347/08)
משה כהן נ. עיריית בית שמש
(בתיק משה כהן נ. עיריית בית שמש)
ת.פתיחה: 14/04/08 סדר דלן: רגל

**בבית משפט לעניינים מינהליים
בירושלים**

התובעים: 1. משה כהן ת.ז. 024039992
2. שרית כהן ת.ז. 037599065

(להלן - "התובעים")

G 192250

**עיריית בית-שמש
הלשכה המשפטית**

נתקבל 15-04-2008

שעה _____ חתימה _____

ע"י ב"כ עו"ד י. מיוחס (8494) ואו א. כן
ואו א. גבע ואו מ. איצקוביץ ואו י.
דיין ואו ש. סלע ואו ש. יעקובי ואו י.
רחמני ואו נ. טקל ואו ג. בן גל ואו א.
ברמי ואו ל. בן חמו
מרח' המסגר 38 בת"א 67211
טל: 03-6333600 פקס: 03-6394114

-נגד-

הנתבעת: עיריית בית שמש

(להלן - "הנתבעת")

מרח' תרצל 5 בית שמש
טל: 9909850 - 02; פקס: 9098888 - 02

הסעד המבוקש לתובעים הייצוגיים: השבת של 398 ש"ח

תובענה מינהלית

על דרך התובענה הייצוגית כאמור בסעיף 5(ב)(2) לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006
(להלן: "החוק")

1. כללי:

1.1 התובעים תינם הבעלים והמחזיקים של דירת מגורים ברח' נהר הירדן 62/3 המצויה בתחום העירוני של הנתבעת, ואשר מזוהה במערכת המחשב של הנתבעת כמספר חשבון 41006200300 (להלן: "הדירה" או "הנכס").

1.2 התובעים, כמו כלל התושבים בעיר, מחויבים במסי ארנונה כללית בגין הדירה, תכל בהתאם להודעות החיוב של הנתבעת, הנשלחות אליהם מעת לעת.

1.3 על פי הודעות החיוב, הנתבעת מחייבת את התובעים בארנונה כללית בגין הדירה על פי שטח של 112 מ"ר ע"פ קוד סיווג 120 המתייחס למגורים בבנייה רוויה באזור ב'.
רוויה באזור ב'.

העתק מתדפיס מחשב הנתבעת המפרט את חיובי הארנונה המוטלים על התובעים מציב ומסומן בנספח א'.

1.4. בתובענה זו טוענים התובעים כי הנתבעת תרזה מהוראות חוקי ההקפאה, כפי שיוגדרו לחלן, בכך שהוסיפה את תוספת הארנונה, שאושרה לה באופן חריג ונקודתי לשנת הכספים 2004 ולשנה זו בלבד, לבסיס המס הקובע גם בשנים הבאות, ובכך הגדילה הנתבעת את חיובי הארנונה המוטלים על התובעים באופן בלתי חוקי, הכול כפי שיפורט להלן.

1.5. תובענה זו נתמכת בחוות דעתו של מר יוסף עוזי לוי, כלכלן, מומחה לארנונה ולמיסוי מוניציפאלי.

2. רקע כללי על חוקי ההקפאה

2.1. עד שנת 1985 (כולל) הייתה לרשויות המקומיות סמכות להעלות בכל שנה את שיעור הארנונה ביחס לשנה הקודמת לפי שיקול דעתן וללא כל הגבלה חוקית.

2.2. בשנת 1985 נחקק החוק לייצוב המשק, התשמ"ה - 1985 אשר הגביל את עצמאותן של הרשויות המקומיות בהעלאת שיעור תעריפי הארנונה. מאז נחקקו מידי שנה חוקים ששימרו את עקרון הקפאת הארנונה וקבעו לכל שנה ושנה את שיעור ההעלאה המרבי המותר (לעיל ולהלן: "חוקי ההקפאה").

2.3. שיעורי הארנונה לשנת 1985 היו לבסיס שיעורי הארנונה בשנים הבאות, מכיוון שמשנת 1986 ואילך נקבע החיוב החוקי בארנונה בכל שנה ושנה בהתבסס על החיוב "שהגיע כדין" בשנת שקדמה בתוספת שיעור העלאה שהותר באותה שנה.

2.4. לפיכך, משנת הכספים 1985, מהווה שיעור הארנונה החוקי על פי חוקי ההקפאה בסיס להעלאת הארנונה בשנה שלאחר מכן וחריגת משיעור ההעלאה המותר בשנה מסוימת - מביאה לטעות החוזרת על עצמה ות"משתרשת" הלאה בכל שנה ושנה.

2.5. במידה שרשות מקומית העלתה את תעריפי הארנונה כשיעור העולה על ההעלאת שהותרה בחוק או שהותרה על פי אישור חריג שניתן לה על ידי שר הפנים ושר האוצר - הרי שהתעריף שנקבע איננו חוקי בהיותו תורג מחוקי ההקפאה.

2.6. החל משנת 1993 הוסדרה הטלת הארנונה בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג - 1992 (להלן: "חוק ההסדרים"). מכוחו של חוק זה הותקנו תקנות אשר קבעו את שיעורי העלאת הארנונה בכל שנה ושנה. כמו כן, נקבעו בחוק זה שני מנגנונים שנועדו להסדיר

הטלת ארנונה מעבר לשיעורי ההעלאה אשר אושרו לכלל הרשויות על ידי שרי הפנים והאוצר, כמפורט להלן. יצוין, כי חוק ההסדרים תוקן במהלך השנים מספר פעמים. בתיקון מס' 9 לחוק ההסדרים (בסעיף 17 לחוק ההסדרים **במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2006)**, התשס"ו – 2006, להלן: "תיקון מס' 9") נערכו שינויי נוסח הרלוונטים לשנת הכספים 2007 ואילך ואולם שני המנגנונים להעלאת ארנונה לא שונו באופן מהותי:

2.6.1. המנגנון הראשון הוסדר בסעיף 9 (ב) (2) לחוק ההסדרים, אשר עניינו "העלאה חריגה של הארנונה", פועל החל מ-"ראשית שנה הכספים שבשנה הוא יחין", ומקובל לראות אותו ככזה אשר אינו מוגבל לשנת הכספים שבמסגרתה הוא ניתן ומצטרף לבסיס המס לצורך קביעת הארנונה בשנים הבאות.

2.6.2. המנגנון השני קבוע בסעיף 11 לחוק ההסדרים ואשר עניינו "תוספת ארנונה" דורש גם הוא אישור מיניסטרטריאלי (שר הפנים). תוספת הארנונה תוטל "...בחוק שנת הכספים תוספת לארנונה בעד התקופה שמיום האישור ועד סוף שנה הכספים...". יצוין, כי בנוסחו של סעיף 11 קודם שתוקן במסגרת תיקון מס' 9 נקבע כי תוספת ארנונה זו הינה תוספת נקודתית הבאה לענות על צרכים **בנסיבות מיוחדות וספציפיות לאותה רשות מקומית.**

במילים אחרות, לעניין "תוספת ארנונה" מצא המחוקק לנכון להגביל את מסגרת הזמן שלשמה ניתנה תוספת הארנונה לשנת הכספים ולשנה זו בלבד, כפי שיפורט בהרחבה במסגרת הנובענה.

3. חריגתה של הנתבעת מחוקי ההקפאה – תוספת הארנונה לשנת

2004

3.1. בשנת נכספים 2004 קבעה הנתבעת בצו הארנונה תעריף לזירת מגורים בבנייה רוויה באזור ב' בסך 31.31 ₪ לכל מ"ר.

העקב צו המיסים של הנתבעת לשנת 2004 רצייכ כנספח ב לכתב התביעה.

3.2. ככל הנראה, ביום 03.03.2004 נתכנסה מועצת הנתבעת והחליטה לעשות שימוש בסמכותה לפי סעיף 11 (א) לחוק ההסדרים ולהטיל תוספת ארנונה בשנת הכספים 2004 על נכסים מסוגים שונים בתחום שיפורטה.

3.3 ביום 15.11.2004 אישר שר הפנים את הטלת תוספת הארנונה לנכסים מסוגים שונים. על פי האישור אושרה תוספת הארנונה למגורים בבנייה רוויה באזור ב' בסך 0.97 ₪ למ"ר, השקולים ל - 3% מהתעריף המקורי לשנת הכספים 2004. בסך הכל עמד תעריף הארנונה בשנת הכספים 2004, כולל תוספת הארנונה, לדירת מגורים מסוג דירתם של התובעים על סך 32.28 ₪.

העתק האישור רציב לכתב התביעה כנספת ג.

3.4 כאמור לעיל וכפי שיפורט בהרחבה בהמשך, בהתאם לקבוע בהוראת סעיף 11 לחוק ההסדרים, המסדירה את מנגנון תוספת הארנונה, ובהתאם לאישור השרים לתוספת הארנונה מיום 15.11.2004, תוספת הארנונה שאושרה לנתבעת חלה אך ורק לגבי אותה שנת הכספים שלגביה היא התבקשה, ולגבי שנה זו בלבד. אין במתן האישור לתוספת הארנונה, משום מתן היתר להגדיל את בסיס הארנונה גם לשנות הכספים הבאות.

3.5 בחוק המדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2005 (תיקוני חקיקה), התשס"ה - 2005, נקבע כי בשנת הכספים 2005 יחולו הוראות תקנות ההסדרים במשק המדינה (ארנונה כללית ברשויות המקומיות בשנת 2000), התש"ס - 2000 וכי סכום הארנונה הכללית תמגיע בשנת הכספים 2005 לא ישונה ביחס לסכום שהגיע כדין בשנת הכספים 2004.

3.6 הנתבעת פרסמה צו ארנונה לשנת 2005 בו עמד התעריף לדירת מגורים בבנייה רוויה (מסוג דירתם של התובעים) על סך 33.28 ₪.

העתק צו הארנונה של הנתבעת לשנת 2005 מצורף כנספת ד לכתב התביעה

3.7 כאמור לעיל, בשנת הכספים 2005 לא הותר לרשויות המקומיות להעלות את תעריפי הארנונה ביחס לסכום שהגיע כדין בשנת הכספים 2004. דא עקא, כאשר עורכים חישוב של שיעור הגידול שבין תעריף הארנונה לשנת 2004 (ללא תוספת הארנונה שכן כאמור היא מוחלת רק לאותה שנת כספים) לתעריף המפורט בצו הארנונה לשנת 2005, ניתן לראות כי שיעור העלייה מגיע עד לכדי 3%.

3.8 המסקנה הינה כי בניגוד גמור למצוות סעיף 11 לחוק ההסדרים ולנוסח אישור הטלת תוספת הארנונה, הנתבעת כללה את תוספת הארנונה שאושרה לה בשנת 2004 לבסיס המס לשנה זו, וחישבה את תעריפי שנה זו כך שהבסיס להגדלה כולל בתוכו את תוספת הארנונה.

3.9 כאמור, בעשותה כך פעלה הנתבעת בניגוד למצוותו של סעיף 11 לחוק ההסדרים, העוסק בתוספת הארנונה, מאחר שתוספת ארנונה מעדה לשנת הכספים שלשמה היא ניתנה בלבד וכאמור ותכליתה היא לספק פיתרון נקודתי

וקצוב בזמן, כאשר התקיימו נסיבות מיוחדות, ואיננה נועדה בשום אופן לשמש כמכשיר לעקיפת חוקי התקפאה ולהעלאת תעריפי הארנונה.

3.10. יובהר שוב, כי אין מדובר במשגה בודד לשנת כספים אחת. הכללתה של תוספת הארנונה בבסיס המז איננה נחלתה של שנת הכספים 2005 בלבד, אלא היא המשיכה להשפיע ולהגדיל את תעריפי הארנונה באופן בלתי חוקי גם בשנות הכספים הבאות. במילים אחרות, מכיוון ששיטת קביעת תעריפי הארנונה בכל שנה מתבססת על שיעור הארנונה שהוטלה כדין בשנה הקודמת, והתאמתה בהתאם לשיעורי העלאת הארנונה כפי שאושרו בתקנות ההסדרים לשנת הכספים הבאה אחריה, חריגה כשנה מסוימת אשר לא תוקנה, תביא להשתרשות הפגם גם בשנות הכספים הבאות.

3.11. מכל האמור לעיל עולה כי תעריפי הארנונה לשנים 2005 – 2008, אשר נקבעו לדירות מגורים מסוג דירתם של התובעים (מגורים בבנייה רוויה אזור ב), כמו גם לגבי סוגי נכסים שונים המפורטים באישור על תוספת הארנונה לשנת 2004, חורגים מתעריפי הארנונה החוקיים, כפי שאף מפורט בהרחבה בתווית הדעת של המומחה מטעם התובעים הרציב לתובענה זו.

הטיעונים המשפטיים:

ההבחנה בין תוספת ארנונה לבין העלאת חריגת בארנונה

3.12. כאשר עסקינן בהעלאת שיעור הארנונה בין שנת כספים אחת לזו שאחריה, באופן חריג לשיעור העלאת הארנונה כפי שנקבע לכלל הרשויות המקומיות בחוקי התקפאה, קיימים שני מסלולים מרכזיים - המסלול הראשון והמסודר באמצעות סעיף 9 (ב) (2) לחוק ההסדרים (להלן מובא נוסח הסעיף לפני תיקונו בתיקון מס' 9):

"רשות מקומית רשאית להפיל ארנונה שלא בהתאם לכללים כאמור, ובלבד עקיבולה לכך אישור הערים ... תחילתו על האישור בראשית שנת הכספים שבשלה הוא נחת; עור הפנים או מי שהוא הסמיך לכך יודיע לוועדת הכספים עגל הכנסת על מתן האישור"

3.13. כפי שניתן לראות, המסלול המוסדר לעיל (להלן: "העלאת חריגה"), איננו מוגבל לשנת המס שלגביה ניתנה ההעלאה, ולכן מקובל לראות בהעלאת זו ככזו המתווספת לבסיס המס גם בשנות המס הבאות לאותה שנה.

3.14. מסלול נוסף, אשר בו עסקינו במסגרת תובענה זו, מכונה "תוספת ארנונה",

מסלול זה קבוע בסעיף 11 (א) לחוק ההסדרים, נועד לתת מענה נקודתי באשר לגבי רשות מקומית ספציפית בשנת כספים מסוימת ובשנה זו בלבד. עד לתיקון מסי 9 לחוק ההסדרים ניתן האישור רק בהתקיים נסיבות מיוחדות.

3.15. סעיף 11 לחוק ההסדרים (בנוסחו לפני תיקון מסי 9) קובע כלהלן:

11. תוספת ארונה

(א) שר הפנים ושאי, בנסיבות מיוחדות, להחיר לרשות מקומית להטיל בתוך שנת הכספים תוספת לארונה בעד התקופה שמיים האישור ועד סוף שנת הכספים, ולקבוע מועדים לתשלום התוספת; היתר שעל פיו מוטלים סכומי ארונה שאינם בהתאם לאמור בסעיף 9 (א) טעון גם הסכמת שר האוצר.

(ב) הרשות המקומית תודיע לכל מחזיק החייב בתשלום התוספת את סכומה ומוערי תשלומה.

(ג) הודעה בדבר אישור תוספת, סכומיה ומוערי תשלומה - הפורסם ברשומות.

3.16. עיינו הרואות: במסגרת סעיף 11 (א) נקבעו מספר תנאים להטלת תוספת ארונה- ראשית, גירש אישור מאת שר הפנים. כאשר התוספת מביאה לכך שנוצרת חריגה מכללי המקסימום והמינימום המוגדרים בסי 9 לחוק ההסדרים, נדרשת גם הסכמתו של שר האוצר. שנית, נקבע כי הרשות תקבע מועדים לתשלום התוספת, וכי תוספת הארונה היא לגבי התקופה שמיים האישור ועד לסוף שנת הכספים.

3.17. להשלמת התמונה, יובהר כי תיקון מסי 9 לא שינה מהותית את נוסחם של סעיפים 9 ו- 11 לחוק ההסדרים. לחן מובא הנוסח לאחר תיקון מסי 9 (ההדגשות אינן במקור):

סעיף 9 (ב) (2) רשות מקומית ושאיית להטיל ארונה שלא בהתאם לאמור בדיונה, וכלבד נקיבלה לכך אישור הנשרים; ושלחה, בטרם פנייתה לקבלת אישור הנשרים, לכל מחזיק בנכס שבשלו בכונחה להטיל ארונה שלא בהתאם לאמור, ולענין נכס המצוי באזור חלוקה הכנסות במשפחותו בסעיף 9(ב) לפקודת העיריות - גם לכל רשות מקומית המוניה בצו שניתן לפי הוראות הסעיף האמור, הודעה על כונחה לעשות כן; בהודעה יצוין כי מועצת הרשות המקומית החליטה על שינוי סיווג או תת-סיווג, על העלאה או הפחתה, של סכום הארונה הכללית, לפי הענין, וכי בכונחה לפניה לעניין בבקשה לאישור כאמור; תחילתו של אישור הנשרים בדאשית ענת הכספים שבשלה הוא ניתן; שר הפנים או מי שהוא הסמיך לכך יודיע לוועדת הכספים של הכנסת על מתן האישור.

11. (א) שר הפנים ושאי להחיר לרשות מקומית שאושדה לה תכנית הגראה לפי סעיף 140(ב) לפקודת העיריות או לפי סעיף 135(ב) לפקודת המועצות המקומיות, להטיל בתוך שנת הכספים שבה אושרה

תכנית ההכרזה כאמור, תוספת לארונה בער התקופה שמיום האישור ועד סוף שנת הכספים, ולקבוע מועדים לתשלום התוספת; היתר שנקל פיו מוטלים סכומי ארונה שאינם בהתאם להוראות לפי סעיף 9(ב), מעגן גם הסכמת ער האוצר.

3.18. כאמור, לשון החוק ברורה לעניין תחולתה של תוספת הארונה (מיום מתן האישור לתוספת ורק עד לסוף שנת הכספים שלגביה היא ניתנה). כך גם נקבע באופן מפורש באישור השרים על הטלת תוספת הארונה לשנת 2004.

פסיקה רלוונטית

3.19. טענת התובעים, כי תוספת הארונה שאושרה לנתבעת בשנת הכספים 2004 אינה נכללת בבסיס חמס, הואיל ותוקפה של תוספת הארונה הוא לשנת הכספים שבמסגרתה היא ניתנה ולשנת זו בלבד, נדונה בפסיקה:

3.20. בע"א 2828/03 שלמה מנומן נ' עיריית רמלה (מצורף כנספח 6), קבע כבוד הנשיא גורן:

"...הנה לגבי תוספת ארונה דאה המחוקק לנכון לקבוע גבול זמן מוגדר שבתוכו תנמזד התוספת בתוקפה: "כתוך שנת הכספים ... בער התקופה שמיום האישור ועד סוף שנת הכספים ...".

3.21. בית המשפט פירש את המונח "הסכום שהגיע כדין" המופיע בתקנות ההסדרים לשנת 1998, ככזה אשר איננו כולל, בהתאם לאמור בסעיף 11, את תוספת הארונה (בדומה למקרה בו ניתנה הנחה בשנת כספים פלונית, והנחה זו אינה נכללת "בסכום שהגיע כדין" לעניין חישוב התעריף החדש).

"הנה גי נה, פרשנות המונח "הסכום שהגיע כדין" אינה מאפשרת לכלול לצורך בסיס חמס גם את גובה התוספת לארונה שהוטלה על-ידי הרשות ואושרה על-ידי הגורמים המיניסטריאליים הרלוונטיים על-פי סעיף 11(א) לחוק ההסדרים, ומשפיעה כך המשיבה הדי שופטילה על לא כדין."

3.22. בית המשפט הדגיש, כי לא לחינם נוצרה ההפרדה החקיקתית בין שני ההסדרים, זה הקבוע בסעיף 9 לחוק ההסדרים והעוסק בהעלאה חריגה, וזה הקבוע בסעיף 11 ואשר ענייננו תוספת ארונה- אלא מתוך כוונה להעמיד בפני הרשות את הבחירה במסלול אשר ייטיב להתאים לצרכיה בהתאם לתנאים הקבועים בכל אחד מן ההסדרים:

"המחוקק הכחין בין העלאה של ארונה לשנת חמס הבאה, המחייבת היערכות מראש, קודם לתחילת שנת הכספים אליה היא מתייחסת, לבין התלטה על תוספת

ארנונה, הנועשית מכוח סעיף 11(א) לחוק ופועלת בתוך שנות הכספים הרלוונטיות. בעוד שאישור הדרג המיוחסצריאלי להעלאה על-פי סעיף 9 לחוק פועל החל מ"ראשית שנת הכספים שבשלה הוא ניזון" (לעון סעיף 9(ב)(ג) לחוק) ואילך, הנה לגבי תוספת ארנונה ראה המחוקק לנכון לקבוע גבול זמן מוגדר שבתוכו תעמוד התוספת בתוקפה: "בתוך שנות הכספים ... בעד התקופה שמיים האישור ועד סוף שנות הכספים ...". אבחנה זו מלמדת, כי אם חפצה הרשות להעלות את שיעור הארנונה באופן אשר ישנה גם את בסיס המס לשנים הבאות, עליה לנקוט בדרך שוקבעה בסעיף 9 לחוק ובחקנות שהותקנו על-פיו. בין אם עשיתה כן ובין אם לא, בכל מקרה אין בכוחה של הרשות לכלול בבסיס המס לשנה הבאה גם את תוספת הארנונה, שכאה לעולם במסגרת סעיף 11(א) לחוק.

3.23 עריית רמלח הגישה בקשת רשות ערעור על פסק הדין בעניין מומן (רע"א 7335/06), ואף הגישה לבית המשפט העליון הסכם פשרת לאישורו במסגרתו יבוטל פסה"ד בעניין ע"א 2828/03. כבוד הנשיאת ד. בייניש הורתה לצדדים כדלהלן (העתק החלטת מציב פספח 1):

"בהודעה נול הסכם פשרה מיזם 19.11.2006 ביקשו הצדדים, בין היתר, את ביטול פסק-דין על בית-המשפט המחוזי בע"א 2828/03. בהקשר זה, מתבקשים הצדדים להתייחס לע"א 4340/04 גזק לאומי למשכנתאות בע"מ ג' לוי (לא פורסם) [החלטה מיזם 1.11.2004] ולצורך להציג טעמים משכנעים המתיישבים עם האינטרס הציבורי, ההתייחסות חוגש בתוך המישה-עשר ימים מעת המצאתה של החלטה זו".

3.24 גם בעת"מ (נצרת) 1048/05 אגודת החקלאי מטולה נגד המועצה המקומית מטולה, מצורף פספח 2, כתב כבוד סגן הנשיא ניסים ממך:

"לכן, לרעתי, לא היה מקום לראות את בסיס הארנונה לשנת 2005 כעומד על 115% אלא על 100% בלבד. אילו רצחה המועצה להמשיך ולגבות גם כשנת הכספים 2005 תוספת של 15% היה עליה לקבל החלטה מיוחדת ולקבל עליה את אישור הנטרים. לכן צו הארנונה לנועת 2005, ככול שהוא מושחת על בסיס צו הארנונה לשנת 2004 בחוספת 15% הוא בלתי חוקי".

3.25 בבג"צ 2/89, צוקף נ' שלמה להט פי"ד מג (1) 323, בעמ' 326-327 (מציב פספח 6), חבתינ כבוד השופט גולדברג בין העלאת תריגה באישור לבין תוספת ארנונה כדלקמן:

"כל אחד משני האישורים ניתן במגזר נפרד, פורמלית ומנייית כאחד, כלי שתהיה להם נקודת אחיזה אחת. אישורו של שר הפנים לפי סעיף 278 לפקודת העיריות (נוסח חדש) ניתן תוך שיקולים תקציביים, ונגינו בתוספת ארנונה לתקופה שנתורה

4. גביית תשלומים ביתר מהתובעים

בטבלה שלהלן, מפורטים התעריפים אותם גבתה הנתבעת מהתובעים, התעריפים החוקיים והפרשי התעריפים בערכם הנומינאלי:

שנה	שינוי באחוזים לפי החוק	תעריף מהושב לתובעים ללא תוספת הארנונה	התעריף בפועל	הפרש תעריפים	הפרש תעריפים כאחוז מהתעריף בפועל
2003		32.31	32.31		
2004	0.00%	32.31	33.28		
2005	0.00%	32.31	33.28	0.97	2.91%
2006	3.08%	33.31	34.31	1.00	2.93%
2007	2.73%	34.21	35.25	1.04	2.94%
2008	0.00%	34.21	35.25	1.04	2.94%

5. סיכום

מצירוף כל המקובץ עולה כי הנתבעת פעלה בניגוד לדין בכך שניצלה את תוספת הארנונה שאושרה לה בשנת הכספים 2004 ולשנה זו בלבד, כללה אותה בבסיס המס והמשיכה לשרשר אותה לשנים הבאות, זאת בניגוד גמור להוראות החוק הנוגעות לתוספת ארנונה, ובניגוד לחוקי ההקפאת.

6. פניה מוקדמת של התובעים לנתבעת

ביום 30.12.07 פנו התובעים לנתבעת והעלו בפניהם את הטענות המפורטות בכתב התביעה. הנתבעת לא השיבה לפניית התובעים.

העתק מפניית התובעים מיום 30.12.07 מצורפת בנספח ט.

7. חובתה של הנתבעת להשיב את המס שגבתה שלא כדין

7.1. התובעים שילמו את תשלום היתר בהתאם להודעות החיוב מתוך טעות בתאמינם כי הודעות החיוב שנתקבלו חוקיות.

7.2. סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט קובע:

(א) מי שקיבל שלא על פי זכות טברין ובס, שירות או מונית הנאה אחרת (להלן - הזוכה) עבאו לו מאדם אחר (להלן - המחבה), חייב להשיב למחבה את הזכיה, ואם העבה בעין גלתי אפשרית או גלתי סבירה -

לשלם לו את שווייה.

(ג) אחת היא אם באה הוציה מפעולת הוכחה, מפעולת המזכה או בדרך

אחרת.

7.3. חובתה של הרשות המינהלית להשיב את כספים שנגבו על ידה ביתר הינה בגדר חובה עקרונית ויסודית, ועל הרשות מינהלית להשיב כספים אשר נגבו ביתר בכל תנאי, גם במקרים בהם לא נעשה ניסיון לתקוף את החיוב לפני שהוגשת תביעה להשבת הכספים, ואף כאשר מדובר בתשלום מרצון, ולענין זה יפים דבריו של פרופ' ד. פרידמן בספרו "דיני עשיית עושר ולא במשפט", מהדורה שנייה, כרך ב', בעמ' 636 בפרק המתייחס להשבת תשלומי מס:

"גם העובדה, כשלעצמה, שהטעות נוגעת למספר רב של בני אדם, אינה צריכה לשמש מניע להשבת מס. מדובר בנביית כספים שלא כדין, שנעשתה על ידי רשות ציבורית, המצווה להקפיד על דמח התנהגות גבוהה ועל כך שגביית המס תעשה בצורה הוגנת ונאותה... שלילת זכות ההשבה במקרי תשלום מס שאיננו מניע, המשמעותה שמוטל על האזרח לברוק כל דרישת תשלום המופנית אליו מצד השלטון. בדיקה כזו עשויה לחייב קבלת יעוץ משפטי ובמקרים רבים יהיה כרוכה בהוצאות. ספק אם ניתן להצדיק מדיניות משפטית הקובעת עיקרון כזה. נראה עגום מנקודת ראותן של הרשויות יש לחתור למצב שבו יחוש האזרח שהשלטון וזה עימו ביושר, כך שהאזרח ידע שהוא להיענות לדרישת תשלום של השלטון, בידעו שאם יחברר כי ופלה טעות יחזור לו כספו."

7.4. לפיכך על הנתבעת להשיב לתובעים את הסכום ששולם ביתר בצירוף הפרשי הצמדה וריבית לכל הפחות החל משנת 2005 כאמור ב-חוק רשויות מקומיות (ריבית והפרשי הצמדה על תשלומי חובה), תש"ס - 1980.

8. הגשת התביעה כייצוגית:

התובעים מבקשים מבית המשפט הנכבד בבקשה נפרדת, המוגשת בד בבד עם הגשת תובענת זו, לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית מכוח החוק.

9. סמכות בית המשפט

לבית המשפט הנכבד הסמכות העניינית והמקומית לדון בתובענה זו לאור מקום מושבה של הנתבעת ולאור הוראת סעיף 5(ב) (2) לחוק.

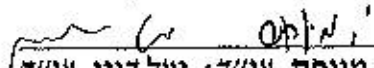
10. הסעד המבוקש

10.1. בית המשפט הנכבד מתבקש להורות לנתבעת להשיב לתובעים את כל תשלומים אשר נגבו ביתר בגין גביה שלא כדין של ארנונה כללית, הכול בצירוף

הפרשי הצמדה וריבית על פי חוק רשויות מקומיות (ריבית והפרשי הצמדה על תשלומי חובה), תש"ם-1980, מיום שילומו של תשלום היתר ועד יום החזרתו.

10.2. סכום החשבה עבור התובעים הינו סך של 398 ₪, כפי שמפורט בחוות דעתו של מומחה מטעם התובע מר יוסף עוזי לוי.

אשר על כן מתבקש בית המשפט הנכבד לזמן את הנתבעת לדין ולפסוק את הסעד המבוקש כאמור לעיל. כן מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את הנתבעת בהוצאות התובעים לרבות שכ"ט עו"ד ובתוספת מע"מ בחוק.

ישראל מירון; יעל דיין, עו"ד

ג"כ התובעים